

NORGES HØYESTERETT

Den 25. juni 2025 ble det av Høyesteretts ankeutvalg med dommerne Falch, Bergh og Lund i

HR-2025-1208-U, (sak nr. 25-064015STR-HRET), straffesak, anke over dom:

Påtalemyndigheten

mot

A

(advokat Kjetil Hugo Nilsen)

avsagt slik

D O M :

- (1) Saken gjelder anke over lagmannsrettens frifinnelse for tiltale om ulovlig oppbevaring av våpen etter at det var fattet vedtak om tilbakekall av våpenkort. Anken gjelder blant annet rekkevidden av uskyldspresumsjonen.
- (2) A ble 8. juli 2024 tiltalt for overtredelse av straffeloven § 204 om innbrudd i datasystem (post I), straffeloven § 271 om kroppskrenkelse (post II), straffeloven § 156 første ledd om hindring av offentlig tjenestemann (post III) og straffeloven § 190 første ledd, jf. våpenloven § 5 første ledd første punktum om ulovlig befatning med skytevåpen mv. (post IV).
- (3) Grunnlaget for tiltalen post IV var:

«I perioden mellom 1. september 2023 og 9. januar 2024 i ----veien 00 i Rypefjord, var han i besittelse av en hagle med våpennummer 267817, en våpendel med nummer AD06510, en pistol med nummer D021301 og en pistol med nummer BHMM175. Dette til tross for at politet den 1. september 2023 varslet om tilbakekall av våpenkort og våpen og at det samtidig ble besluttet midlertidig innlevering. Den 14. november fattet politiet et endelig vedtak om tilbakekall av våpenkort og våpen, og politiet forsøkte i etterkant av vedtaket flere ganger å kontakte ham for å få ham til å levere inn de aktuelle våpnene.»
- (4) Vestre Finnmark tingrett avsa dom 9. oktober 2024, der A ble frifunnet for tiltalen post IV. For øvrig ble han dømt etter tiltalen til en bot på 18 000 kroner. Han ble også dømt til å betale saksomkostninger med 3 000 kroner.
- (5) Tingretten begrunnet frifinnelsen for post IV med at det ikke var hjemmel for å straffesanksjonere forholdet.
- (6) Påtalemyndigheten anket dommen til lagmannsretten. Anken gjaldt lovanvendelsen for post IV, subsidiært bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet.

- (7) Hålogaland lagmannsrett avsa 1. april 2025 dom med slik domsslutning:
- «1. A, f. 00.00.1985, frifinnes for tiltalebeslutningens post IV.
 2. For de forhold som ble avgjort ved Vestre Finnmark tingretts dom 09.10.2024 settes straffen til en bot på 18 000 kroner, subsidiært fengsel i 18 dager, jf. straffeloven § 55.»
- (8) Lagmannsretten ga uttrykk for at forholdet i tiltalen post IV i alle fall måtte nedsubsummeres til overtredelse av våpenloven § 39, jf. § 5 første ledd som følge av at gjerningsperioden var kortere enn beskrevet i tiltalen. Lagmannsretten frifant imidlertid A fordi den mente vedtaket om tilbakekall av våpenkort var ugyldig.
- (9) *Påtalemyndigheten* har anket til Høyesterett. Anken gjelder lovanvendelsen under skyldspørsmålet, subsidiært saksbehandlingen. Det anføres at lagmannsretten uriktig har bygget på strafferettslige beviskrav ved vurderingen av om det underliggende forvaltningsvedtaket var ugyldig. Uskyldspresumsjonen medfører ikke at lagmannsretten var bundet av de forhold tiltalte ble dømt for i tingretten. Siden uskyldspresumsjonen ikke knytter seg til tiltaltes skikkethet til å inneha våpen, skulle lagmannsretten vurdert dette ut fra at tiltalte fremsto ruset under hendelsen som ledet til tiltalen post III. Det er subsidiært en saksbehandlingsfeil at lagmannsretten ikke har våket over sakens opplysning. *Påtalemyndigheten* har lagt ned påstand om at lagmannsrettens dom oppheves i ankeutvalget, subsidiært at det gis samtykke til å fremme anken.
- (10) A har inngitt tilsvaer der det anføres at lagmannsrettens dom er korrekt i begrunnelse og resultat. Det er lagt ned påstand om at anken ikke tillates fremmet, subsidiært at den forkastes.
- (11) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at en anke til Høyesterett kan avgjøres uten ankeforhandling når utvalget enstemmig finner det klart at dommen helt eller delvis bør oppheves, jf. straffeprosessloven § 323 tredje ledd bokstav a.
- (12) Utgangspunktet for tiltalen post IV er at A fra tidligere hadde gyldig tillatelse til å besitte de aktuelle våpnene (våpenkort), men at tillatelsen var tilbakekalt med pålegg om innlevering av våpnene etter våpenloven § 31.
- (13) Lagmannsretten har vist til at domstolene i straffesak om brudd på forvaltningsvedtak prejudisielt må ta stilling til det aktuelle vedtakets gyldighet, jf. HR-2019-2400-A avsnitt 31. Når plikten som etter tiltalen skal være brutt, her følger av vedtaket om tilbakekall og innlevering, er dette utgangspunktet riktig. Situasjonen ville vært annerledes dersom tiltalen hadde bygd på besittelse av våpen uten at det på noe tidspunkt var gitt tillatelse, jf. HR-2019-2400-A avsnitt 32.
- (14) Et sentralt utgangspunkt for lagmannsrettens vurdering er at politiet som faktisk grunnlag for vedtaket om tilbakekall til en viss grad viste til de samme handlingene som var omfattet av tiltalen post II og III. Tingrettens domfellelse etter disse postene var ikke anket til lagmannsretten. Lagmannsretten uttaler i denne sammenheng:
- «Som det vil fremgå, er det til dels betydelig diskrepans mellom de forholdene, og alvorligheten i dem, som er lagt til grunn i politiets vedtak og det tingretten i straffesaken fant å kunne legge til grunn som bevist. Det er heller ikke alle forholdene vedtaket bygget på som fant veien til domstolen i form av en tiltalepost. En konsekvens av

uskyldspresumsjonen er da at lagmannsretten, ved den prejudisielle vurderingen av vedtaket i straffesaken må bygge på de faktiske forhold tingretten fant bevist, og på at A ikke har begått de forhold som ikke kom til tiltale.»

- (15) Lagmannsretten bygger altså på at når det gjelder det samlede hendelsesforløpet knyttet til de handlingene som inngikk i tiltalen post II og III, kunne retten ved sin prøvelse av gyldigheten av tilbakekallsvedtaket ikke bygge på noe annet enn de handlingene som direkte dannet grunnlaget for tingrettens domfellelse etter de to tiltalepostene. Dette er begrunnet med forholdet til uskyldspresumsjonen.
- (16) Betydningen av uskyldspresumsjonen når avgjørelsen av et sivilrettslig spørsmål har sammenheng med faktiske forhold som også har vært behandlet i en straffesak, er behandlet i en rekke avgjørelser fra Den europeiske menneskerettsdomstolen (EMD), og også i praksis fra Høyesterett. Slik det fremheves i HR-2025-919-U avsnitt 4, er det avgjørende om den sivilrettslige avgjørelsen tilskriver strafferettslig skyld ved å legge til grunn at en person oppfyller straffbarhetsvilkårene for en straffbar handling og dermed indikerer at straffesaken skulle fått et annet utfall. I EMDs storkammerdom 11. juni 2024 *Nealon og Hallam mot Storbritannia* formuleres dette slik i avsnitt 168:
- «To impute criminal liability to a person is to reflect an opinion that he or she is guilty to the criminal standard of the commission of a criminal offence [...], thereby suggesting that the criminal proceedings should have been determined differently.»
- (17) Vurderingsnormen er nærmere beskrevet i denne avgjørelsen avsnitt 168. Det fremgår at det avgjørende er om avgjørelsen og begrunnelsen «amounted to the imputation of criminal liability to the applicant». Det som må unngås, er altså å *tilskrive strafferettslig skyld*.
- (18) Lagmannsretten har, så langt det foreligger en tilknytning til handlingene i tiltalen, helt unnlatt å gå inn på det faktiske grunnlaget for vedtaket om tilbakekall. Dette er en uriktig anvendelse av uskyldspresumsjonen. Retten må prøve gyldigheten av vedtaket ut fra vilkårene for tilbakekall i våpenloven og de faktiske forholdene bedømt etter det sivilrettslige beviskravet, som er sannsynlighetsovervekt. Den begrensningen som følger av uskyldspresumsjonen, rekker ikke lenger enn til at grunnlaget for avgjørelsen – begrunnelsen – ikke må gå ut på å tilskrive tiltalte strafferettslig skyld utover det som følger av domfellelsen etter post II og III.
- (19) Ankeutvalget finner det klart at den rettsanvendelsesfeilen som foreligger, må lede til opphevelse av lagmannsrettens dom, domsslutningen punkt 1, som gjelder frifinnelsen for tiltalen post IV, jf. straffeprosessloven § 323 tredje ledd bokstav a. I samsvar med hovedregelen i straffeprosessloven § 347 må opphevelsen også omfatte ankeforhandlingen.
- (20) Dommen er enstemmig.

S L U T N I N G

Lagmannsrettens dom, domsslutningen punkt 1, oppheves. Opphevelsen omfatter også ankeforhandlingen.

Espen Bergh
(sign.)

Ingvald Falch
(sign.)

Christian Lund
(sign.)